

Confederalisme: Waarom proberen wat altijd mislukt ? (27.5.10)

Confederalisme: je hoort de term haast alle dagen in de media waarbij het door NVA'ers en een Jean-Marie Dedecker wordt voorgesteld als dé oplossing van "het Belgisch probleem". Haast nooit wordt er door de journalist van dienst ingegaan op wat de term feitelijk betekent en of men voorbeelden heeft van confederalistische landen waar België zich kan aan spiegelen. Bij "B Plus" werd de begripsverwarring rond de term ook opgemerkt en dus maakte de vereniging een dossier dat onthult wat Confederalisme eigenlijk inhoudt en waarom het voor ons land zeker geen oplossing zijn kan.

Federalisme geen synoniem voor confederalisme

Laat het duidelijk zijn, stellen die van B Plus: "Een confederatie is **geen staat maar een verbond** van twee of meer staten (statenbond), in tegenstelling met een federatie die wel een staat is (bondstaat). De confederatie is een verdragsrechtelijke binding tussen onafhankelijke staten die overeenkomen bepaalde materies (bijv. delen van de buitenlandse zaken, van de fiscaliteit en van de sociale zekerheid, landsverdediging....) samen te beheren. De samenwerkende staten blijven volledig soeverein, terwijl in het federalisme de soevereiniteit gedeeld wordt tussen de federatie en de deelstaten. Autonomie is in de confederatie de regel, eenheid de uitzondering. Confederale beslissingen dienen unaniem genomen te worden. Elke samenwerkende staat heeft een vetorecht, wat de **broosheid** van het model mee verklaart. Confederaties vallen dan ook snel uiteen of groeien door tot een federale staat."

Een ander belangrijk bezwaar tegen het confederalisme is dat het een fundamenteel **ondemocratische constructie** is want de bevolking heeft geen enkele inspraak in het confederale bestuur. De samenwerking tussen de staten wordt intergouvernementeel geregeld, tussen de regeringen, boven de hoofden van de burgers.

"Een federale staat daarentegen is een volwaardige staat. De federatie is meer dan de optelsom de deelstaten. In tegenstelling met een confederatie zijn de burgers hier van zowel de bondstaat als de deelstaten. Hét federalisme bestaat niet." Er bestaat zoveel varianten van als er federale staten zijn.

België is momenteel nog altijd een federaal land, maar het heeft al enkele confederale kenmerken. zo is er bv. geen hiërarchie van de normen. De federale Belgische staat kan zijn wil niet zomaar opleggen aan de deelstaten wanneer die het niet eens raken. De meeste kenmerken van het federalisme zijn volgens B Plus evenwel aanwezig zodat België een federale staat mag genoemd worden, ook als is ons federalisme onvoltooid.

De term confederalisme wordt aan Nederlandstalige kant dan ook meestal **oneigenlijk gebruikt**. B Plus: "Ofwel bedoelt men er een **ver doorgedreven federalisme** mee en gebruikt men het woord confederalisme omdat dit radicaler klinkt dan federalisme. Ofwel werkt men met een **verborgen agenda**: men zegt confederalisme, maar men bedoelt separatisme. Gezien die term in Vlaanderen weinig populair is bij de bevolking, kiest men omwille van de politieke marketing voor de term confederalisme. Ook een paar Franstalige intellectuelen scheppen verwarring. Zij gebruiken de term "confederalisme" in de zin van een doodgedreven federalisme en stellen dat alleen juristen dat een probleem vinden. Dit is even absurd als appelen om een of andere reden "peren" noemen en dan te stellen dat alleen fruitboeren daarmee een probleem hebben."

Confederalisme: welke partijen zijn voor of tegen ?

Bij de **Franstalige partijen** is de toestand eenvoudig stelt B Plus vast: "Alle partijen **verwerpen** het confederalisme." Af en toe doet een Franstalige politicus wel eens kortzichtige uitspraken met de term confederalisme er in verwerkt. Dat versterkt dan weer de spraakverwarring.

Aan **Nederlandstalige kant** pleit de **CD&V** "officieel wel voor confederalisme, maar deze term kon slechts via een procedurele handigheid op een meerdaags congres in september 2001 in het partijprogramma opgenomen worden. De commissie voor institutionele aangelegenheden hield over het confederalisme pas een stemming in de late uurtjes. Door een succesvolle mobilisatie van radicalen werd het confederalisme door een 2/3e meerderheid van de commissieleden goedgekeurd. Volgens het congresreglement mocht er in dat geval over dit punt achteraf niet meer gestemd worden in de plenaire vergadering van het congres. Voordien had het partijbestuur nog met een grote meerderheid het confederalisme van de tafel geveegd."

Zo zie je maar weer welke vuile spelletjes er gespeeld worden. B Plus noteert ook dat "een hele reeks vooraanstaanden in de CD&V het confederalisme verwierpen. En er is meer. Het partijprogramma van de CD&V wil een ver doorgedreven federalisme waarbij het zwaartepunt naar de deelstaten gaat : men noemt dit confederalisme, maar ten onrechte. Ook voor de radicalen zoals Luc Van den Brande blijft er een Belgisch parlement en een Belgische regering bestaan. Misschien (of wellicht ?) is dit ver doorgedreven federalisme in de geest van sommige radicalen een stap naar het einde van België maar daar is geen hard bewijs voor.'

Ook de **Open VLD** koos formeel op een congres in december 2002 voor confederalisme. "Genoemde congres was een aanvullend congresdag omdat het "echte" congres zijn agenda niet had afgerond. In november waren er meer dan duizend deelnemers. In december amper een driehonderdtal. Hiervan stemden 128 mensen voor en 124 mensen tegen confederalisme."

Bij **SPA** liggen de kaarten duidelijk: "Geen enkel SP.A-parlementslid of -minister is voorstander van confederalisme. Alleen ex-minister Luc Van den Bossche, die de politiek verlaten heeft, is confederalist van oudsher."

Bij **Groen !** een gelijkaadige situatie. De partij is tegen confederalisme behoudens enkele overlopers uit de oude VU (Bart Staes, Geert Lambert ...)

De **PVDA** (Partij van de Arbeid van België) verdedigt het Belgisch unitarisme en telt dus geen confederalisten.

Eigenlijk is in heel de **politieke linkerzijde het confederalisme quasi totaal afwezig**.

Anders is dat bij de rechterzijde: "de beide Vlaams-nationalistische partijen (Vlaams Belang en NVA (Nieuw-Vlaamse Alliantie) opteren, als enige partijen voor het **separatisme**, zonder het confederalisme als tussenstap. Zij hebben alvast het voordeel van de duidelijkheid."

En **Lijst Dedecker** ? "Die telt zowel federalisten, confederalisten als separatisten. Na enige aarzeling opteerde de partij voor het confederalisme met een "Belgium light" als koepel. De lidstaten beslissen wat zij op confederaal niveau zullen beheren en het confederaal "parlement" bestaat enkel uit delegaties van de parlementen van de lidstaten. Er zijn dus geen confederale verkiezingen, wat conform is met de definitie van het confederalisme."

Het korte leventje van confederale experimenten

Supranationale organisaties zoals de EU of de Organisatie van Afrikaanse Eenheid (OAU) zijn zeker niet als confederaties te beschouwen. Landen die ooit wel confederaties waren maar evolueerden naar echte federaties, zijn de Verenigde Staten van Amerika en Zwitserland. Hun ontstaansgeschiedenis toont volgens B Plus juist aan dat de federale staatsvorm een aantal voordelen biedt ten opzicht van de lossere confederatie. Een zwak centraal gezag blijkt nu eenmaal weinig geschikt om het hoofd te bieden aan allerlei problemen.

Andere confederale entiteiten bleken een kort bestaan beschoren: denk aan de "Confédération de Sénégal" (tussen de Westafrikaanse landen Sénégal en Gambië, opgericht in 1982 en ontbonden in 1989) of aan de kortstondige alliantie tussen Servië en Montenegro (van 2003 tot 2006). Ook de Verenigde Arabische Republiek (Egypte + Syrië) was van kortstondige duur. Het besluit van B Plus: **"confederale structuren zijn geen lang leven beschoren, ofwel evolueren zij naar een federale staatsvorm ofwel gaan zij roemloos ten onder."**

B Plus zelf pleit voor een evenwichtig federalisme waarbij evenveel belang wordt gehecht aan een solidaire, stevige en efficiënte federale staat als aan stevige en efficiënte deelstaten. Er zijn voldoende overheidstaken om alle beleidsniveaus een flink deel van de taart te gunnen. Overigens is B Plus voorstander van hiërarchie van de normen om aldus tot een "volwassen" federalisme te komen." Aan de voorstanders van het confederale model antwoordt B Plus dat "een per definitie tijdelijke staatsvorm zoals de confederatie geen oplossing kan zijn voor het dossier België."

Iets belangrijks nog wat in het B Plus dossier niet met zoveel woorden gezegd wordt, maar op de persconferentie wel is dat **als je een confederatie wil, je eerst een separatie, een scheiding moet hebben**. Separatisme gaat confederalisme vooraf. Niet omgekeerd zoals sommige Vlaans nationalistes stellen. Zij suggereren dat het confederalisme een stap naar de scheiding is, maar het is dus net omgekeerd. En dat is geen juridische vitterij, maar een essentieel politiek gegeven.

Jan-Pieter Everaerts (De Groene Belg nr 350)

PS Het dossier "Het confederalisme ontmaskerd" werd geschreven door Luk Ryckaert, Luc Van Coppenolle en Gilles Vanden Burre. De tekst van het volledige dossier van B Plus (10 pagina's) kunnen we u op aanvraag in een Word-bestand toezenden.. Mailen naar mediadoc.diva@skynet.be